

Все про булінг

 Запитання

 Відповідь

1. Які дії можна кваліфікувати як булінг?

Булінг – це насильство.

Штовхання, підніжки, ляпаси, принизливі жарти, поширення образливих чуток, приниження в соціальних мережах – **все, що може завдати шкоди фізичному або психічному здоров'ю дитини.**

2. Як розпізнати булінг?

Ознаками булінгу є:

- **систематичність** (повторюваність);
- наявність сторін – **кривдник** (булер), **потерпілий** (жертва булінгу), **спостерігачі**;
- **фізична шкода, стан тривоги, небажання йти в школу, соціальна ізоляція дитини.**

3. Яка відповідальність передбачена за булінг?

Штраф **від 850 до 1700 грн** або громадські роботи **від 20 до 40 годин.**

Вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення – **штраф від 1700 до 3400 грн** або громадські роботи **від 40 до 60 годин.**

4. Хто є відповідальним за вчинення булінгу?

Якщо дитині **від 14 до 16 років** – відповідатимуть її **батьки або особи, що їх заміняють.** Особиста відповідальність дитини настає з **16 років.**

Все про булінг

 Запитання

 Відповідь

5. Чи несуть відповідальність вчителі, або директор школи?

Так, за **неповідомлення поліції** про відомі випадки цькування серед учнів, до директора буде застосоване покарання у вигляді **штрафу від 850 до 1700 грн** або **виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.**

6. Що робити, якщо дитина стала жертвою булінгу?

Подайте заяву директору школи про випадки цькування щодо Вашої дитини. **Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою** у разі цькування (вчителі, керівництво школи, психолог, старші учні, батьки інших дітей).

Якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – **зверніться в поліцію.** Поліція складає **протокол про вчинення адміністративного правопорушення.** Справа передається до суду і розглядається протягом **15 днів.** Суд призначає вид і розмір покарання.

7. Як довести, що булінг мав місце?

Доказами у справах про факти цькування **можуть бути:**

- пояснення сторін;
- висновки експертів;
- зіпсовані речі;
- письмові документи, листування (переписка в соціальних мережах);
- відео-матеріали, тощо.

Все про булінг

? Запитання

8. Де отримати додаткову інформацію, допомогу?

9. Якщо батьки завдали фізичної шкоди вчителю, чи вважається це булінгом?

10. Чи багато людей стикаються з булінгом?

! Відповідь

Правова допомога: Єдиний контакт-центр безоплатної правової допомоги - **0 800 213 103**.

Важливо: діти мають право **безоплатно** отримати послуги адвоката системи БПД.

Психологічна допомога: Національна дитяча «гаряча лінія» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей - **116-111**.

Ні, це не булінг. За такі дії батьки можуть **нести відповідальність** відповідно до **Кримінального кодексу України** (в разі побиття, умисних тілесних ушкоджень).

Напевне кожен стикався у своєму житті із явищем булінгу, як **агресор, потерпілий або спостерігач**.

Важливо не просто долати та протидіяти цьому явищу, але і **допомагати найвразливішим**.

ЯКЩО ВАША ДИТИНА АГРЕСОР

- Відверто поговоріть з дитиною про те, що відбувається, з'ясуйте мотивацію її поведінки;

- Уважно вислухайте дитину, з повагою поставтеся до її слів;

- Поясніть дитині, що її дії можуть бути визнані насильством, за вчинення якого наступатиме відповідальність*

- Чітко і наполегливо попросіть дитину припинити таку поведінку, але не погрожуйте обмеженнями і покараннями. Повідомте їй, що будете спостерігати за її поведінкою;

- Зверніться до шкільного психолога і проконсультуйтеся щодо поведінки своєї дитини під час занять – агресивна поведінка і прояви насильства можуть бути ознакою серйозних емоційних проблем.

Пам'ятайте, дитина-агресор не зміниться відразу! Це тривалий процес, який потребує витримки і терпіння!

*Доки дитині не виповниться 18 років, відповідальність за її вчинки несуть батьки. Пам'ятайте, якщо ваша дитина порушує права іншої дитини, вчиняючи над нею насильство (булінг), батьки можуть бути притягнуті до адміністративної, кримінальної або цивільної відповідальності.

ЩО ТАКЕ БУЛІНГ?

Булінг (bullying, від англ. bully – хуліган, забіяка) – це агресивна і вкрай неприємна свідомо поведінка однієї дитини або групи дітей стосовно іншої дитини, що супроводжується регулярним фізичним і психологічним тиском.

Види булінгу:

- **фізичний:** штовхання, підніжки, зачіпання, бійки, стусани, ляпаси, «оханування» тіла, нанесення тілесних ушкоджень;

- **економічний:** крадіжки, пошкодження чи знищення одягу та інших особистих речей, вимагання грошей;

- **психологічний:** принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, німіка обличчя, поширення образливих чуток, заляцця, ігнорування, погрози, жарти, маніпуляції, шантаж;

- **сексуальний:** принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прямих чи образ сексуального характеру, зйомки у передягальнях, поширення образливих чуток, сексуальні погрози, жарти;

- **кібербулінг:** приниження за допомогою мобільних телефонів, Інтернету, інших електронних пристроїв.

67% дітей стикалися з булінгом в школах в тих чи інших проявах*

*За даними дослідження UNICEF Ukraine www.stopbullying.com.ua/adults/statistics

Знаю!
Дію!
Захищаю!

МАЄШ ПИТАННЯ?

Проект Мін'юсту "Я МАЮ ПРАВО" навчає громадян користуватися своїми правами та захищати їх у разі порушення.

0 800 213 103

Єдиний контакт-центр системи безоплатної правової допомоги*

Звернутися за консультацією можуть як діти, так і їх батьки, учителі

pravo.minjust.gov.ua

*Цілодобово та безкоштовно в межах України

ЗУПИНИМО БУЛІНГ РАЗОМ!

ЗАХИЩАЙ СВОЇ ПРАВА РАЗОМ З МІН'ЮСТОМ!

ЯКЩО ВАША ДИТИНА СТАЛА ЖЕРТВОЮ БУЛІНГУ

- Зберігайте спокій, будьте терплячими, не потрібно тиснути на дитину;

- Поговоріть з дитиною, дайте їй зрозуміти, що ви не замилюєте її в ситуації, що склалася, готові її вислухати і допомогти;

- Запитайте, яка саме допомога може знадобитися дитині, запропонуйте свій варіант вирішення ситуації;

- Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування (психолог, вчителі, керівництво школи, старші учні, батьки інших дітей, охорона);

- Повідомте керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася, і вимагайте належного її урегулювання;

- Підтримайте дитину в налагодженні стосунків з однокласниками та підготуйте її до того, що вирішення проблеми булінгу може зайняти деякий час.

У разі, якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – повідомте поліцію! Захистіть свою дитину від цькування!

ЯКЩО ВИ СТАЛИ СВІДКОМ БУЛІНГУ

- Втрутитися і припинити цькування – булінг не слід ігнорувати;

- Зайняти нейтральну позицію в суперечці – обидві сторони конфлікту потребують допомоги, запропонувати дітям самостійно вирішити конфлікт;

- Пояснити, які саме дії Ви вважаєте булінгом і чому їх варто припинити;

- Уникати в спілкуванні слів «жертва» та «агресор», аби запобігти тавруванню і розподілу ролей;

- Повідомити керівництво навчального закладу про ситуацію, що склалася і вимагати вжити заходів щодо припинення цькування.

Пам'ятайте, що ситуації з фізичним насильством потребують негайного втручання!

ОЗНАКИ ТОГО, ЩО ДИТИНА ПОТЕРПАЄ ВІД БУЛІНГУ

- Дитина має **ВІДМІННУ РИСУ**, незвичайна зовнішність (закасясь, інвалідність, особливості конституції, зовнішні ознаки).
- Ви помітили **СИНЦІ** на тілі дитини, походження яких вона не може пояснити.
- У дитини мало чи зовсім **НЕМАЄ ДРУЗІВ**, має складнощі спілкування.
- Часто **Є ОСТАННЬОЮ**, кого запросили в гру або в команду.
- Дитина почала часто приходити до дому **В БРУДНОМУ РОЗІРВАНОМУ ОДЯЗІ**.
- Ви помітили, що у дитини зіпсовані підручники, зошити (розірвані, забруднені, «...»).
- Ви помічаєте, що у дитини частіше за звичайне **ЛАМАЮТЬСЯ ІГРАШКИ**, особисті речі.
- Ваша дитина **ПОЧАЛА ПРШЕ ВЧИТИСЯ**, не хоче ходити до школи, симулює хвороби.
- Ви помітили, що за відсутності об'єктивних причин дитина **ПОЧАЛА ХОДИТИ ДО ШКОЛИ ІНШИМ ШЛЯХОМ**.
- У дитини прояв **САМОРУЙНУВНОЇ ПОВЕДІНКИ** (гравжування).

ОЗНАКИ ТОГО, ЩО ДИТИНА БУЛІТ

- Ваша дитина **ІМПУЛЬСИВНА, ДРАТІВЛИВА**, домінування емоцій.
- Дитина **ПОТЕРПАЛА ВІД НАСИЛЬСТВА** або була свідком насильства по відношенню до будь-кого з членів родини.
- Вашій дитині **ПОДОБАЄТЬСЯ САМОТВЕРДЖУВАТИСЯ** і керувати (маніпулює іншими дітьми в іграх).
- Дитині **НЕ ПОДОБАЄТЬСЯ ПІДКОРЮВАТИСЯ ПРАВИЛАМ**, віддає перевагу насильству для вирішення проблем.
- Дитина занадто **РОЗБІРЛИВА У СПІЛКУВАННІ**.
- Ви помічаєте, що ваша дитина **ОТРИМУЄ ЗАДОВОЛЕННЯ ВІД ВИСМІЮВАННЯ** або **БІЙОК** з іншими дітьми.
- Дитина **ПОВОДИТЬСЯ АГРЕСИВНО** і зухвало.
- Дитина **ЗАНАДТО КАТЕГОРИЧНА**, розділяє світ на чорне і біле.
- Дитина легко переходить на **НЕГАТИВНІ СУДЖЕННЯ** або дії по відношенню до інших.
- Ви помічаєте, що у дитини **НЕСТАБІЛЬНІ СТОСУНКИ** з друзями.

Якщо ви помітили принаймні ПОЛОВИНУ з ЦИХ ОЗНАК, то скоріше за все, дитина ПОТЕРПАЄ ВІД БУЛІНГУ або БУЛІТЬ

Що БАТЬКАМ треба ЗНАТИ і РОБИТИ

Якщо ваша дитина — ЖЕРТВА:

- Не панікуйте, не лайте дитину і не дорікайте: «Я ж тобі казав...».
- Не треба тут же забороняти дитині спілкування з друзями або онлайн-доступ. Спочатку розберіться у ситуації.
- Подаруйте дитині свій час та підтримку. Слухайте і визнавайте її почуття.
- Додайтесь до друзів своєї дитини у соцмережах. Стежте за оновленнями, які публікує дитина.
- Пам'ятайте, що іноді батьки своїм втручанням можуть ще більше зашкодити ситуації.
- Разом з дитиною пограйтеся в рольову гру, аби проговорити, як вона сама може протидіяти зловмисникам у різних ситуаціях.

- **Найчастіше ЖЕРТВАМИ булінгу СТАЮТЬ ДІТИ, які є «ІНАКШИМИ»**
- (наприклад, з певними фізичними особливостями або з іншого соціального середовища.)

Якщо ваша дитина — ЗЛОВМИСНИК:

- Час з'ясувати, чому він так діє? Може, прагне вашої уваги?
- Вчіть дитину емпатії та поваги до інших людей.
- Будьте жорсткими у тому, що ця поведінка — неприйнятна, і дитина буде покарана, якщо не припинить її.

Що ДИТИНІ треба ЗНАТИ і РОБИТИ якщо вона потерпає від булінгу:

- **ПОВІДОМИТИ** своїм батькам або вчителів про будь-яке зловживання по відношенню до неї.
- **ЗБЕРІГАТИ БУДЬ-ЯКІ ДОКАЗИ АГРЕСІЇ**. У випадках кібербулінгу — знімки екрану, текстові повідомлення, електронну пошту та ін.
- Намагатися **НЕ ВТЯГУВАТИСЯ** у жодні **ПЕРЕПАЛКИ**, в тому числі онлайн.
- **ПРИПИНИТИ ВІДПОВІДАТИ** чи спілкуватися зі зловмисником. Заблокувати, забанити його.

ПОРАДИ БАТЬКАМ

Як допомогти дитині, яка постраждала від булінгу?

- 1.** Зберігайте спокій. На цьому етапі почуття та емоції дитини мають бути на першому місці. Вислухайте свою дитину, не впадаючи в гнів та розпач.
- 2.** Запевніть свою дитину, що це не її провина. Це не означає, що він/вона слабкий/-ка, а той, хто кривдить – сильний/-на. Поговоріть з дитиною як поводитися впевнено, навіть якщо він/вона цього не відчуває.
- 3.** Розкажіть дитині, що ви плануєте робити задля її/його захисту. Буде краще, якщо ви попередите про намір зустрітися з вчителем/-кою або директором/-кою. Головне – не травмувати і не залякати дитину ще більше.
- 4.** Перед тим, як йти до школи, зберіть усі факти: що сталося, хто був залучений, коли це сталося, хто був свідком, що спровокувало інцидент, скільки разів це відбувалося.

Якщо у вас є питання щодо протидії булінгу, телефонуйте на Національну дитячу "гарячу" лінію
0 800 500 225 (зі стаціонарного)
116 111 (з мобільного)

ЗАПОБИГАЄМО КІБЕРБУЛІНГУ ЗМАЛЕЧКУ

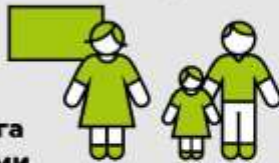
У ШКОЛІ

- **Інтегрований курс «Я досліджую світ»**
Навчає школярів усвідомлено використовувати інформаційно-комунікаційні технології та цифрові пристрої
- **Курс медіаграмотності для початкової школи «Досліджуємо медіа»**
Учні вчать аналізувати, інтерпретувати та критично оцінювати інформацію у медіа, створювати власні медіаповідомлення
- **Використання пристроїв для навчання**
Вчителі НУШ заохочують учнів до пошуку цікавої інформації про предмет за допомогою девайсів

Інформаційно-комунікаційна компетентність — одна з ключових навичок, яку має опанувати учень НУШ

Найкраща профілактика кібербулінгу — довіра і взаємоповага між усіма учасниками освітнього процесу

ВДОМА

- **Не забороняйте дитині користуватись інтернетом**
Це створить ізоляцію, що може негативно вплинути на емоційний стан дитини
- **Користуйтеся «батьківським контролем»**
Це дозволить блокувати небажані сторінки та слідкувати за активністю дитини онлайн
- **Не наражайте дитину на небезпеку**
Не робіть загальнодоступними фотографії, на яких можна визначити місце проживання чи навчання дитини
- **Контролюйте коло онлайн-спілкування дитини**
Поясніть, що незнайомці в інтернеті можуть бути небезпечними. Додавайте до чатів лише родичів чи друзів, яких ви знаєте особисто
- **Розкажіть про цифровий слід, який залишає кожен**
Поясніть, яку особисту інформацію в жодному разі не можна розголошувати в мережі (адреса, номер телефону тощо)
- **Навчіть дитину правилам мережевого етикету**
Поясніть, чому не можна залишати образливі коментарі та чому треба ставитись відповідально до будь-якої інформації, яку дитина поширює

Поради батькам

Як розпізнати, що дитина страждає від булінгу у школі?

- 1** Дитина завжди виглядає сумною, депресивною, постійно має поганий настрій
- 2** Шкільні оцінки дитини почали знижуватись
- 3** Школа та шкільне життя не приносять дитині задоволення, як раніше
- 4** Дитина часто пропускає школу, просить «залишитися вдома»
- 5** Дитина шукає та обирає альтернативні маршрути до школи, навіть якщо вони не є зручними
- 6** Дитина повертається додому з незрозумілими гулями, синьцями, порізами
- 7** Дитина проводить багато часу наодинці (як вдома, так і в школі)
- 8** У дитини занижена самооцінка, погане самопочуття, головний біль, нудота
- 9** У дитини виникли проблеми зі сном, засинанням, часто сняться кошмари
- 10** У дитини часта зміна апетиту або навпаки постійне бажання їсти

Якщо ви дізнались, що дитину цькують, зверніться за консультацією на Національну дитячу «гарячу» лінію

0 800 500 225 (зі стаціонарних)

116 111 (з мобільних)

Brot
für die Welt